

ΤΑ ΤΩΝ ΒΑΥΑΡΩΝ ΦΙΛΕΛΛΗΝΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ¹

ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1826—1829

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΒΑΥΑΡΟΥ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΚΑΡΟΛΟΥ ΒΑΡΩΝΟΥ ΑΪΔΕΚ

Τοιαύτη ἦτο ἡ κατάστασις τῆς χώρας, τοιοῦτον τὸ φρόνημα, εἰ μὴ τοῦ ἔθνους, τῶν ἀρχηγῶν ὁμῶς, ὅτε ἡμεῖς ἀφικόμεθα ἐπὶ τῇ προθέσει νὰ ὑπηρετήσωμεν τὴν σχεδὸν ἀπέλπιδα θέσιν τοῦ νεαροῦ ἐλευθέρου κράτους. Εἶχον φέρει μετ' ἐμοῦ ἐκ Κερκύρας καὶ Ζακύνθου πληθὺν ἐπιστολῶν συστατικῶν πρὸς πολλὰς ἐπιστημότητας ἐν Ἑλλάδι, ὅς ἐσκόπουν νὰ ἐπιδώσω αὐτοπροσώπως πρὸς τοὺς ἐν Ναυπλίῳ διαμένοντας, ἵνα συνδέσω γνωριμίαν μετ' αὐτῶν καὶ ἵνα συνδιαλεγόμενος μετὰ τῶν κυρίων τούτων, ὧν αἱ σχέσεις μετὰ τῶν κομμάτων μοὶ ἐδηλώθησαν ἐκ τῶν προτέρων, ἐξακριβώσω τὰ τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, διότι δὲν εἶχον ἀσφαλές τι μέσον πρὸς ἐκτίμησιν τῶν διαφορῶν ἐκδηλώσεών των.

Ἐπεσκέφθην ὅθεν τὸν Κεφαλλῆνα κόμητα Μεταξᾶν, τὸν γηραιὸν Φωτομάραν, πολλοὺς ἀπαραρχηγούς καὶ τὸν δόκτωρα Bailly, Γάλλον φιλέλληνα· οὗτος μοὶ ἐσκιαγράφησε τοσοῦτον εἰδεχθῇ εἰκόνα τῶν παντοίων κομμάτων, τῶν μηχανορραφῶν καὶ τῶν φαυλοτήτων, ὡς καὶ τῶν δόλων καὶ τῆς φιλοχρηματίας τῶν κομματαρχῶν ἐν Ἑλλάδι, ὥστε ἔφριξα. Ἡ πρώτη ἐντύπωσις ἣν ἐνεποίησάν μοι αἱ λόγοι οὗτοι ἦτο ἀμφιβολία μήπως ὁ ἱατρός ἔβλεπε τὸν χρωστικόν του ἐν μέλανι χρώματι ἢ ἐθεώρει διὰ κακῶν διοπτήρων τοὺς ἀνθρώπους τῆς χώρας ταύτης, οὗς εἶχον συνηθίσει μέχρι τοῦδε νὰ θαυμάζω πόρρωθεν, ἣν σκέψιν μου δὲν ἀπέκρυφα αὐτῷ. Μοὶ ἀπήντησε δ' ὅτι καὶ αὐτὸς ἐσκέπτετο πρότερον ὡς ἐγώ, ἀλλ' ἡ πεῖρα μετέτρεψε τὴν προτέραν ἀγαθὴν γνώμην του εἰς τὴν σημερινὴν καὶ ἠύχετο νὰ μὴ ἀπογοητευθῶ καὶ ἐγὼ ὡς αὐτός, ὅτι δὲ διὰ τοῦτο ἦτο ἐπ' ἀνάγκης εὐθὺς ἀπὸ τοῦδε νὰ μετριάσω ἐπαισθητῶς τὰς περὶ

¹ Συνέχεια· ἴδε σελ. 50 καὶ 122.

χρηστότητος, πατριωτισμοῦ καὶ ἀνδρείας ιδέας ἃς ἐκόμισα μετ' ἐμοῦ, καὶ ὅτι αὐτὸς ἤθελε διὰ τούτων τῶν λόγων νὰ μὲ καταστήσῃ προσεκτικόν. Ὁμολογῶ ὅτι τοιαύτη γλῶσσα ἐν τῷ στόματι γνωστοῦ καὶ δραστηρίου φιλέλληνης μὲ ἐθλίψε καὶ μόλις ἠδυνήθην νὰ ἀντιστῶ κατὰ αἰσθήματος ὑπονοίας κατὰ τοῦ ἀγαθοῦ ἱατροῦ, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσω ἐπέκρινε καὶ τὸν Φαβιέρον ψέγων δριμύως τὰς πράξεις καὶ προσπάθειας αὐτοῦ, καίτοι ἦτο συμπατριώτης του. Εὗρον τὸν Μεταξᾶν κείμενον ἀσθενῇ ἐπὶ εἶδους ἀνακλίντρον ἐν τῇ συναναστροφῇ πολλῶν προκρίτων ἐν οἷς καὶ τινος Γιαννούλη Νάκου ἐκ Λεβαδείας, Ἑπτανησίων τινῶν καὶ τοῦ μόλις ἐκ Γαλλίας ἐλθόντος ἐξαδέλφου ἢ γυναικαδέλφου τοῦ Βούρβαχην, ὃν εἶχον γνωρίσει πρότερον ἐν Πορτογαλίᾳ ὑπηρετοῦντα ἐν τῷ ξένῳ λεγεῶνι. Οἱ κύριοι οὗτοι παρεσκεύαζον ἤδη ἐκστρατεῖαν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Βούρβαχην, μέλλουσιν εἰ μὴ νὰ λύσῃ τὴν πολιορκίαν τῶν Ἀθηνῶν, ἀλλὰ τοῦλάχιστον νὰ προξενήσῃ ἀντιπερισπασμὸν πρὸς ὄφελος τῶν πολιορκουμένων, ὅτε ἐμελλον νὰ καταληφθῶσιν ὀχυραὶ θέσεις κατὰ τὰ νῶτα τῶν Τούρκων καὶ νὰ ἀποκοπῇ ἡ συγκοινωνία αὐτῶν μετὰ τῆς Θεσσαλίας καὶ Στερεᾶς Ἑλλάδος.

Οἱ Ἴόνιοι οἵτινες ἐκ τῶν νήσων αὐτῶν εἶχον μεταβῆ εἰς Ἑλλάδα πρὸς καταπολέμησιν τῶν Τούρκων καὶ διὰ τοῦτο κατεδιώκοντο ἐν τῇ πατρίδι αὐτῶν ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, ἐμελλον νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν ἀποστολὴν ταύτην· ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἦλθον εἰς κομματικούς διαπληκτισμούς, μόνον δὲ μέρος αὐτῶν ἐξεστράτευσεν. Ὁ Μεταξᾶς εἶχεν ἀγγελίαν ἐκ Κερκύρας ὅτι τὸ ἐκεῖ φιλελληνικὸν κομιτάτον μοὶ ἔστειλε χιλιάδας τινὰς Ἰσπανικῶν ταλήρων εἰς διάθεσίν μου καὶ μοὶ ἔδιδε τὴν ἐξουσίαν ὅπως χρησιμοποιήσω τὰ χρήματα ταῦτα εἰς ἐπωφελεῖς ἐπιχειρήσεις, ὅπου ἰδίως οἱ Ἴόνιοι θὰ ἐλάβανον μέρος, καὶ ἐπέμενε νὰ τοῦτο τὸ ποσὸν δαπανήσω πρὸς σχηματισμὸν σώματος ὑπὸ τὸν Βούρβαχην. Ἐπειδὴ δὲ οὗτος ὁ ἀξιωματικὸς τοῦ ἐπιτελείου μοὶ ἦτο γνωστὸς ὡς δραστήριος ἐν τῇ Ναπολεοντείῳ σχολῇ μορφωθεὶς στρατιώτης, ὡσαύτως δὲ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἐπιχειρήσεως ταύτης μοὶ ἐφαίνετο καλὸς καὶ ἀνταποκρινόμενος πρὸς τοὺς ὅρους τοῦ Κερκυραϊκοῦ κομιτάτου, δὲν ἐδίστασα νὰ ὑποσχεθῶ τὴν παράδοσιν τῶν χρημάτων τούτων. Ὅτε δὲ βραδύτερον συνήντησα τὸν Bailly, ὅστις ἤδη εἶχε γνῶσιν τῶν συμβάντων, οὗτος μὲ ἠνώχλησεν ὑπερβολικῶς μεμφόμενός με ὅτι παρὰ τὰς ἐκ τῶν προτέρων παραινέσεις του ἀφῆκα νὰ ἀπατηθῶ, καὶ μοὶ ἐζωγράφησεν ἀπαισίαν εἰκόνα τοῦ Μεταξᾶ καὶ τῶν μηχανορραφῶν του καὶ μὲ ἐβεβαίωσεν ὅτι ἡ παράδοσις τούτου

τοῦ ποσοῦ θὰ εἶχε κακὰ ἐπακολουθήματα καὶ ὅτι ἦτο πεπεισμένος ὅτι τὰ χρήματα δὲν ἤθελον δαπανηθῇ πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἑλλάδος καὶ πρὸς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην, ὅτι δὲ ὡσαύτως τὰ παλληκάρια τὰ εὐρισκόμενα μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη ἐν τῇ Δυτικῇ Ἑλλάδι καὶ ὑπομένοντα παντοειδεῖς στερήσεις ἤθελον ἐγκαταλίπει τὸν στρατηγὸν των, ὅστις συνεκράτει αὐτὰ διὰ λόγων καὶ ὑποσχέσεων, ἐὰν ἐμάνθανον ὅτι ἐν Ναυπλίῳ προσεπάθουν νὰ σχηματίσωσι νέον σῶμα εἰς ὃ διενέμοντο χρήματα· μάλιστα δὲ προσέθηκεν ὅτι πιστεύει ὅτι ὁ Μεταξῆς ἐζήτει διὰ τοῦ νέου τούτου σώματος ὑπὸ τὸν συγγενῇ του Βούρβαχην, ὅστις αὐδαμῶς ἤθελον ὑποταχθῇ ὑπὸ τὸν πρεσβύτερον Καραϊσκάκην. νὰ κατορθώτῃ νὰ ναυαγήσῃ ἢ ἐπιχείρησις τοῦ τελευταίου καὶ νὰ προσελκύσῃ τοὺς ἀνθρώπους του. Ὁργίσθη κατὰ τῆς ἐπιμόνου ἀμφιβολίας τοῦ ἀγαθοῦ ἱατροῦ περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ πατριωτισμοῦ καὶ ἔλαβον παρὰ τοῦ Βούρβαχη τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι μόνον ἐν συνεννοήσει μετὰ τοῦ Καραϊσκάκη θὰ ἐνεργῇ, ὕστερον δὲ ἀνήγγειλα ὅτι εἶχον πράξει τῷ κόμητι Βιάρῳ Καποδιστρίῳ τῷ διευθύνοντι μετὰ τοῦ κυρίου Γεροστάθῃ τὰ τοῦ κομιτάτου ἐν Κερκύρῃ, διότι οἱ λόγοι τοῦ Bailly μὲ εἶχον βάλει εἰς ἐνδοιασμοὺς καὶ ἐπεθύμουν νὰ ἀκούσω, ἂν ἡ χρησιμοποίησις τοῦ ῥηθέντος ποσοῦ ἀνταπεκρίνατο πρὸς τὰς προθέσεις τῶν δωρητῶν.

Ὅτε δὲ ἐπισκέρθημεν καὶ τὸν Φωτομάραν, εὗρομεν τὸν γηραιὸν τοῦτον ἀρχηγὸν τῶν Σουλιωτῶν ἐν στενῷ δωματίῳ ἐκλάδην καθήμενον ἐπὶ τινων ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἐξηπλωμένων ταπήτων καὶ περιστοιχούμενον ἐν σεβασμῷ ὑπὸ πολλῶν ὀπλαρχηγῶν καὶ τοῦ περίπου τεσσαρακονταέτους υἱοῦ αὐτοῦ. Ὅτε δὲ καὶ ἡμεῖς ἐκαθήσαμεν ὡσαύτως ἐπὶ τοῦ τάπητος ὡς τὸ δυνατόν κάλλιστα καὶ ἐλάβομεν καπνοσύριγγας καὶ καφέν, ἦλθεν ἡ συνομιλία περὶ τῶν ἄρτι συμβάντων ἐν Ναυπλίῳ. Τότε ἀνηγέρθη ὁ πρεσβύτερος ἐξ ἐκείνης τῆς στάσεως αὐτοῦ καὶ ἐγονάτισεν, ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς λάμποντας ἐξ ὀργῆς καὶ κεκλιμένον πρὸς τὰ πρόσω τὸ πρόσωπον, οὐ περίξ ἐκρέματο ἡ ἀργυρόχρους μακρὰ κόμη του, καὶ φαινόμενος ὡς λίαν ἐξωργισμένος, ἐν ᾧ χρόνῳ προσεπάθει νὰ ποιήσῃ ἡμῖν καταληπτὸν, πόσον βδελυρὸς κακοποιὸς ἦτο ὁ Γρίβας οὗτος. Ὡς διερχομένης ἐχρησίμευσεν ὁ ἐκ Κερκύρας κύριος Ἀξιῶτης, δι' οὗ συνέστησα ἐνθέρμως τῷ γέροντι, ὅτι μόνον ἡ ὁμόνοια ἠδύνατο νὰ φέρῃ εἰς αἴσιον πέρας τὰ τῆς Ἑλλάδος τὰ ἐν ἀπογνώσει εὐρισκόμενα, εἰπὼν αὐτῷ ὅτι ὁ τοσοῦτον τοὺς Ἕλληνας ἀγαπῶν βασιλεὺς μου μὲ εἶχεν ἐπιφορτίσει ἀναχωροῦντα ἐκ τῆς πατρίδος νὰ κηρύττω τὴν ὁμόνοιαν ἰδίᾳ ταύτην

αὐτοῖς, καὶ προσέθηκα ὅτι: πρὸ τῆς μεγάλης ιδέας τῆς πατρίδος πᾶσα ιδιωτικὴ διχόνοια ὤφειλε νὰ ἐκλίπη καὶ ὅτι: πᾶσα ιδιωτικὴ ἐκδίκησις ἦτο ἀφαίρεσις ἐκ τοῦ γενικοῦ ἀγαθοῦ. Ὑπεσχέθη δ' ἐκεῖνος ὅτι: ἤθελε πράξει τὸ ἐπ' αὐτῷ ὅπως διατηρήσῃ τὴν τάξιν καὶ μὲ παρεκάλει νὰ ἀπευθύνω καὶ πρὸς τὸν Γρίβαν παραπλησίαν ἐπιτίμησιν.

Κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἡ ἐν Ἀμερικῇ ἀγορασθεῖσα καὶ συγχρόνως μεθ' ἡμῶν ἀφικομένη ὠραία φρεγάττα, ἡ φέρουσα 64 βαρέα τηλεβόλα, ἐβαπτίσθη ὀνομασθεῖσα «Ἑλλάς». ταύτης δὲ ἡ κυβέρνησις ἀνετέθη εἰς ἐπιτροπείαν ἀποτελουμένην ἐκ τῶν ναυάρχων Μικρούλη Ὑδραίου, Ἀποστόλη Ψαριανοῦ καὶ Ἀνδρούτσου Σπειζιώτου. Τὸ γελοῖον μέτρον τοῦτο ἦν πάλιν ἀποτέλεσμα τῆς ἀντιζηλίας καὶ τῆς δυσπιστίας τῶν Ἑλληνικῶν νήσων κατ' ἀλλήλων. Οὐδεμίαν νῆσος ἤθελε νὰ ἐπιτρέψῃ ἄλλῃ τὴν ὑπεροχὴν ἣν παρείχεν ἡ διοίκησις τοῦ μεγάλου τούτου καὶ κραταιοῦ πλοίου μετὰ τοῦ παντοειδοῦς πλουσίου ὕλικου τοῦ εὐρισκομένου ἐντὸς αὐτοῦ, τῆς ἐννοίας τῆς ιδιοκτησίας τοῦ κράτους μὴ αὐτῆς τότε ὡς καὶ ἐπὶ πολὺ ὕστερον καταληπτῆς. Ὁ κυβερνῶν πλοῖον ἡ φρούριον ἐθεωρεῖτο ὡς ιδιοκτῆτης τούτων, δυνάμενος νὰ διαθέσῃ πάντα κατ' ἀρέσκειαν καὶ νὰ ἐπωφεληθῇ ταῦτα κατὰ τὸ δοκοῦν. Λογικώτερα τῆς κατανεμηθείσης κυβερνήσεως τοῦ πλοίου ἦσαν τὰ τοῦ πληρώματος, συγκειμένου ἐξ ἀναλόγου ἀριθμοῦ ναυτῶν ἐκ τῶν τριῶν νήσων. Ἡ φρεγάττα αὕτη ὕστερον ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγιναν καὶ Πόρον χαιρετιζομένη πανταχοῦ ὀπόθεν παρέπλει, ὅτε ἔχουσα τοῦ λοιποῦ Ἑλληνικὴν σημαίαν, δι' ἀλαλαγμῶν χαρᾶς, ὡς ἀσφαλὲς ἐχέγγυον μεζόνων νικῶν ἐν τῷ μέλλοντι· διότι τέως τὰ Ἑλληνικὰ πλοῖα ἔφερον μόνον 24 τηλεβόλα ὅλκῃς 12 — 18 λιτρῶν.

Ἡ διαμονὴ ἡμῶν ἐν Ναυπλίῳ διήρκει ἤδη ἐπὶ 12 ἡμέρας, ὅτε ἐσκέφθημεν νὰ μεταβῶμεν διὰ τῆς Ἐπιδαύρου εἰς Αἴγιναν ὅτε συνελθόντες ἐκ τοῦ ταραχώδους ἡμῶν πλοῦ. Εἵχομεν πάντοτε ἐπὶ τοῦ Πηγάσου τὰς ἀποσκευὰς ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν μεθ' ἡμῶν ἀφικομένων καὶ ἐκεῖ καταλειφθέντων ὑπαξιωματικῶν· οὗτοι δὲ ἔμελλον κατ' εὐθείαν ἐπὶ τοῦ πλοίου τούτου νὰ πλεύσωσι πρὸς τὴν Αἴγιναν τὴν ἑδρὰν τῆς Κυβερνήσεως, διότι τὸ φορτίον αὐτοῦ ἦτο προωρισμένον νὰ κομισθῇ ἐκεῖ.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἀναχωρήσεως ἡμῶν ἔφθασαν εἰς Ναύπλιον τὰ εἰδεχθῆ τρόπαια τοῦ Καραϊσκάκη φρουρούμενα ὑπὸ τῶν ὀπλαρχηγῶν Βάγια καὶ Ἀγαλλοπούλου μετὰ τινων παλληκαρίων. Αἱ Τουρκοκεφαλαὶ ἐνεπήχθησαν ἐπὶ καμάκων, ὥς ὥφειλον νὰ κρατῶσι πτωχοὶ τινες αἰχμά-

λωτοι Τούρκοι, τὰ δὲ ἀποκοπέντα ὦτα ἐκρέμαντο ἐπὶ ὀρμαθῶν ἐν σχήματι ἀστραγάλων μεταξύ τῶν καμάκων τούτων.

Ὁ καπετάν Ἀγαλλόπουλος μοί ἐδώρησεν ἓνα τῶν αἰχμαλώτων τούτων διατελοῦντα ἐν ἐλευνῇ καταστάσει, εἰς ὃν διέταξα νὰ προσφέρωσιν ἅμα ἀχθέντα εἰς τὴν οἰκίαν μου ἄρτον, ὃν ἤρπασεν ὁ κακότυχος οὗτος λαιμάργως καὶ μετὰ σπουδῆς κατέβρόχθισε τεμάχιον ἐξ αὐτοῦ. Ὑστερον δέ, ὅτε ὁ νεαρὸς Ἀλβανὸς ὀνομαζόμενος Καμπέρ (ὄνομα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὸ τοῦ Σπυρίδωνος ἑλληνιστί) ἔμαθε παρ' ἐμοῦ τὴν Γερμανικὴν, μοί ὡμολόγησεν ὅτι δὲν ἦτο ἡ πείνα ἡ ὠθήσασα αὐτὸν εἰς τὸ κίνημα τοῦτο, ἀλλ' ἡ πεποίθησις ὅτι ἠθέλομεν φεισθῆ αὐτοῦ ἂν ἀπαξ ἔτρωγε τὸν ἄρτον ἡμῶν· διότι ἐροεῖσθαι μὴ θανατώσωμεν αὐτόν.

(Ἔπεται συνέχεια)

